



## **Загальна та неорганічна хімія-1: Загальна хімія** **Робоча програма кредитного модулю (Силабус)**

### **Реквізити кредитного модулю дисципліни**

<b>Рівень вищої освіти</b>	<i>Перший (бакалаврський)</i>
<b>Галузь знань</b>	<i>16 Хімічна та біоінженерія</i>
<b>Спеціальність</b>	<i>161 Хімічні технології та інженерія</i>
<b>Освітня програма</b>	<i>Для всіх освітніх програм спеціальності 161 Хімічні технології та інженерія (інженерно-хімічний факультет)</i>
<b>Назва дисципліни</b>	<i>Загальна та неорганічна хімія-1: Загальна хімія</i>
<b>Статус дисципліни</b>	<i>обов'язковий</i>
<b>Форма навчання</b>	<i>заочна /змішана/дистанційна</i>
<b>Рік підготовки, семестр</b>	<i>1 курс, I (осінній) семестр</i>
<b>Обсяг дисципліни</b>	<i>7 кредитів</i>
<b>Семестровий контроль/ контрольні заходи</b>	<i>Екзамен/модульна контрольна робота/розрахунково-графічна робота</i>
<b>Розклад занять</b>	<i>Лекція - 5 години; практичні заняття – 5 годин; лабораторні заняття - 6 годин, розклад наведений на rozklad.kpi.ua</i>
<b>Мова викладання</b>	<i>Українська</i>
<b>Інформація про керівника курсу / викладачів</b>	<i>Лектор: старший викладач Качоровська Ольга Петрівна, <a href="mailto:o_mur@ukr.net">o_mur@ukr.net</a> Лабораторні та практичні заняття: старший викладач Качоровська Ольга Петрівна, <a href="mailto:o_mur@ukr.net">o_mur@ukr.net</a></i>
<b>Розміщення курсу</b>	<i>ZOOM - доступ за запрошенням викладача</i>

### **Програма кредитного модулю**

#### **1. Опис кредитного модулю дисципліни, мета, предмет вивчення та результати навчання**

Предметом кредитного модулю «Загальна та неорганічна хімія-1: Загальна хімія» є вивчення властивостей сполук тих хімічних елементів, що найчастіше застосовуються у хімічній промисловості, у технологічних процесах пов'язаних з синтезом основних неорганічних, органічних речовин, композиційних та тугоплавких матеріалах, а також в електрохімічному виробництві. Приділяється увага дослідженню властивостей тих речовин, що становлять основу конструкційних матеріалів; що можуть утворюватися при певних умовах і впливати на стан матеріалів, на здоров'я людини, на стан навколишнього середовища. Важливим об'єктом дисципліни є закономірності перебігу хімічних реакцій в розчинах, характеристики та закономірності електрохімічних процесів, термодинамічні та кінетичні параметри реакцій. Вивчення курсу «Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія» проводиться на основі періодичного закону та періодичної системи елементів, теорії будови речовин, основи вчення про енергетику, швидкість хімічних процесів, теорії окислювально-відновних процесів.

Вивчення

властивостей хімічних елементів є необхідною умовою для розуміння хімічних процесів та законів, яким ці процеси підкорюються.

**Метою** кредитного модуля є формування у студентів **компетентностей**:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (К 01).
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (К 02).
  - Здатність використовувати положення і методи фундаментальних наук для вирішення професійних задач (К 09).

**Програмні результати навчання:**

- Знати математику, фізику і хімію на рівні, необхідному для досягнення результатів освітньої програми (ПР 01).
- Коректно використовувати у професійній діяльності термінологію та основні поняття хімії, хімічних технологій, процесів і обладнання виробництв хімічних речовин та матеріалів на їх основі (ПР 02).
- Здійснювати якісний та кількісний аналіз речовин неорганічного та органічного походження, використовуючи відповідні методи загальної та неорганічної, органічної, аналітичної, фізичної та колоїдної хімії (ПР 04).

## **2. Місце кредитного модулю дисципліни в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою**

Силабус Загальна та неорганічна хімія-1: Загальна хімія складено відповідно до програми навчальної дисципліни Загальна та неорганічна хімія у відповідності до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 161 "Хімічні технології та інженерія". Сукупність теоретичних знань, що одержують студенти при вивченні хімії, є тим необхідним фундаментом, на базі якого формується хімічне мислення, що формує та розвиває уявлення студентів про хімію та її зв'язок з іншими дисциплінами: Фізика (кінетика, молекулярна фізика і термодинаміка, тепло-, масообмін), Загальна хімічна технологія (теоретичні основи хімічної технології, основні хімічні виробництва), Органічна хімія та технологія органічних речовин, Аналітична хімія (хімічні методи якісного та кількісного аналізу речовин) Фізична хімія (хімічна термодинаміка, розчини, кінетика та рівновага, каталіз) та інші.

## **3. Зміст кредитного модулю навчальної дисципліни**

### **Розділ 1. Основні поняття і закони хімії.**

АТОМНО-МОЛЕКУЛЯРНЕ ВЧЕННЯ. Хімія, як наука про речовини та їх перетворення. Пояснення основних законів атомно-молекулярної теорії з позицій вчення про атоми і молекули. Поняття про хімічний елемент. Маса атомів і молекул. Одиниці виміру. Моль речовини. Закон збереження маси. Закон сталості складу. Межі застосування. Закон Авогадро. Наслідки. Визначення молекулярної маси газу. Поняття про хімічний еквівалент. Закон еквівалентів.

### **Розділ 2. Будова речовини.**

КВАНТОВА ТЕОРІЯ. Квантово-механічна модель атому. Постулати Бора. Хвильові властивості електрона. Рівняння де Бройля. Рівняння Шредінгера. Хвильова функція та її властивості. Квантові числа: головне, орбітальне, магнітне, спінове. Їх фізичний зміст та межі значень. Енергетичні рівні та підрівні. Принцип Паулі. Характеристика електронів в атомі за допомогою чотирьох квантових. Правило Гунда. Розвиток теорії будови атому. Розвиток та ставлення квантово-механічної моделі атома. Електронні формули та енергетичні діаграми атомів та іонів. Валентність атома в нормальному та збудженому стані.

ПЕРІОДИЧНИЙ ЗАКОН ТА ПЕРІОДИЧНА СИСТЕМА ЕЛЕМЕНТІВ. Електронні формули та електронні схеми атомів хімічних елементів. Послідовність заповнення електронами енергетичних підрівнів. Правило  $(n+l)$ . Періодичний закон Д.І.Менделєєва, його формулювання. Періодичні та неперіодичні властивості елементів. Періодична система як втілення періодичного закону. Місце елемента в періодичній системі як його найважливіша характеристика. Зв'язок між положенням елемента в ПСЕ та його електронною будовою.

Загальнонаукове та філософське значення періодичного закону. Передбачення невідомих елементів за допомогою періодичного закону. Розміри атомів, енергії іонізації та спорідненості до електрону, електронегативність. Зміна властивостей елементів в періодах та групах. Валентність, типи хімічного зв'язку, характеристики зв'язку. Місце елемента в періодичній системі як його найважливіша характеристика. Структура періодичної системи: періоди, групи, підгрупи. Номер групи та валентність елементів.

**ХІМІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК.** Типи перекривання орбіталей. Характеристики ковалентного зв'язку. Валентні кути в молекулах. Гібридизація атомних орбіталей, види гібридизації. Схеми перекривання АО при утворенні молекул. Геометрія молекул. Полярність зв'язку та полярність молекул. Енергетичні діаграми за ММО двохатомних молекул та молекулярних іонів. Діаграми багатоатомних систем. Кратність зв'язку та стійкість молекул. Іонний зв'язок. Поляризація іонів. Ступені окиснення елементів. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул. Дипольний момент, його залежність від полярності зв'язку та просторової будови молекул. Металевий зв'язок: основні характеристики.

**МІЖМОЛЕКУЛЯРНА ВЗАЄМОДІЯ.** Види міжмолекулярної взаємодії. Водневий зв'язок. Кристалічний стан речовини. Міжмолекулярний та внутрішньомолекулярний водневий зв'язок, його вплив на властивості речовин. Основні типи кристалічних ґраток та властивості речовин: твердість, розчинність, електропровідність.

### **Розділ 3. Теорія комплексних сполук.**

**ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КООРДИНАЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ:** комплексоутворювач, ліганди, координаційне число, внутрішня та зовнішня сфери. Хімічний зв'язок у комплексних сполуках (тип гібридизації, геометрія). Використання МВЗ для опису хімічного зв'язку в комплексних сполуках. Магнітні властивості комплексів. Теорія кристалічного поля (ТКП). Розрахунок ЕСКП. Реакції утворення та перетворення комплексних сполук. Стійкість комплексних іонів. Реакції ліганд-лігандного обміну.

### **Розділ 4. Основні закономірності перебігу хімічних реакцій.**

**ХІМІЧНА ТЕРМОДИНАМІКА. ТЕРМОХІМІЯ.** Внутрішня енергія та ентальпія, екзо- та ендотермічні реакції. Теплові ефекти реакцій. Термохімічні рівняння. Закон Гесса та його використання в термохімічних розрахунках. Термохімічні розрахунки. Використання наслідків з закону Гесса. Стандартна ентальпія утворення та ентальпія згоряння речовин. Поняття про ентропію та вільну енергію системи. II та III закони термодинаміки. Напрямок проходження реакцій. Ізохорно-ізотермічний потенціал. Ізобарно-ізотермічний потенціал. Внесок ентальпійного та ентропійного факторів. Залежність вільної енергії Гіббса від температури.

**ХІМІЧНА КІНЕТИКА.** Гомогенні і гетерогенні системи. Швидкість реакцій в гомогенних та в гетерогенних системах. Фактори, що впливають на швидкість реакцій. Закон діючих мас. Константа швидкості реакції, її фізичний зміст. Поняття про молекулярність та порядок реакції. Вплив температури на швидкість реакції. Правило Вант-Гоффа. Активні молекули. Енергія активації. Рівняння Арреніуса. Приклади механізмів хімічних реакцій. Поняття про каталіз та каталізатори.

**ХІМІЧНА РІВНОВАГА.** Необоротні та оборотні реакції, хімічна рівновага. Константа рівноваги гомогенних та гетерогенних реакцій. Зміщення рівноваги. Принцип Ле-Шательє. Вплив різних факторів на зміщення рівноваги.

### **Розділ 5. Розчини.**

**ФАЗОВІ РІВНОВАГИ.** Гомогенні і гетерогенні системи. Поняття 'фаза', 'компонент'. Рівновага вода-пара. Насичена пара. Залежність тиску насиченої пари від температури. Кипіння рідини. Фазова діаграма води та розчинів. Фазові переходи та особливі точки. Правило фаз.

**РОЗЧИННИ.** Процес розчинення. Сольватація. Термодинаміка процесів утворення розчинів. Дисперсні системи. Типи розчинів. Істинні розчини. Розчинник та розчинена речовина. Способи вираження концентрації розчинів. Процеси, що протікають при розчиненні. Сольватація. Зміна ентальпії, ентропії та вільної енергії Гіббса при розчиненні. Вплив природи речовин, тиску та температури на розчинність газів, рідин та твердих речовин у рідинах. Закон Генрі. Закон Сеченова.

**ВЛАСТИВОСТІ РОЗЧИНІВ.** Зниження тиску насиченої пари, підвищення температури

кипіння та зниження температури кристалізації розчинів (закони Рауля). Осмос та осмотичний тиск. Закон Вант-Гоффа. Використання законів Рауля для визначення молекулярної маси речовин: ебуліоскопія та кріоскопія. Значення осмосу та осмотичного тиску.

ТЕОРІЯ ЕЛЕКТРОЛІТИЧНОЇ ДИСОЦІАЦІЇ. Теорія Арреніуса. Ступінь дисоціації електроліту та його зв'язок з ізотонічним коефіцієнтом і електричною провідністю розчину. Роль розчинника в процесі дисоціації. Сильні та слабкі електроліти. Стан сильних електролітів у розчинах. Поняття про активні концентрації та коефіцієнт активності. Відхилення розчинів електролітів від законів Рауля та Вант-Гоффа. Визначення ізотонічного коефіцієнту. Іонно-молекулярні рівняння реакцій. Правила написання. Умова перебігу реакції обміну між розчинами електролітів.

РІВНОВАГА В РОЗЧИНАХ ЕЛЕКТРОЛІТІВ. Константа дисоціації слабого електроліту. Закон розведення. Вплив однойменного іона на дисоціацію слабого електроліту. Ступінчаста дисоціація. Рівновага в насиченому розчині малорозчинного електроліту. Добуток розчинності. Вплив однойменного іона на розчинність малорозчинного електроліту. Розрахунок розчинності малорозчинного електроліту (моль/л та г/л). Рівновага в реакції обміну за участю слабких електролітів.

ВОДНЕВИЙ ПОКАЗНИК. Гідроліз солей. Рівновага процесів гідролізу. Ступінь та константа гідролізу. Повний гідроліз. Кислотно-основні індикатори. Буферні системи.

#### **Розділ 6. Класи неорганічних сполук.**

КЛАСИ НЕОРГАНІЧНИХ СПЛУК. Номенклатура оксидів, кислот, основ та солей. Основні методи отримання оксидів, кислот, основ та солей. Теорії кислот та основ. Взаємозв'язок між основними класами неорганічних сполук. Кислотно-основна взаємодія. Амфотерність сполук.

#### **Розділ 7. Окисно-відновні процеси.**

ЕЛЕКТРОДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ. ГАЛЬВАНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ. НАПРЯМОК ОКИСНО-ВІДНОВНИХ РЕАКЦІЙ. Електродний потенціал та його виникнення. Вплив умов на значення потенціалу. Стандартний електродний потенціал. Водневий електрод. Гальванічний елемент, його електрохімічна схема, процеси на електродах. Електрорушійна сила (ЕРС) гальванічного елемента. Визначення стандартних електродних потенціалів. Залежність окиснювальних та відновних властивостей від значень стандартних електродних потенціалів. Напрявленість окиснювально-відновних процесів.

ЕЛЕКТРОЛІЗ. ЗАКОНИ ЕЛЕКТРОЛІЗУ. Умови, необхідні для проведення електролізу. Анодне окиснення та катодне відновлення. Електроліз з нерозчинним та розчинним анодами. Закони електролізу. Послідовність розряду іонів на катоді та аноді. Вихід за струмом. Використання електролізу в промисловості. Розрахунок електрохімічного еквіваленту. Використання закону еквівалентів для електролізу.

### **4. Навчальні матеріали та ресурси**

Навчальні матеріали, зазначені нижче, доступні у бібліотеці університету та частково на сайті кафедри загальної та неорганічної хімії. Обов'язковою до вивчення є базова література, інші матеріали – факультативні. Розділи та теми, з якими студент має ознайомитись самостійно, викладач зазначає на лекційних та практичних заняттях.

#### **Базова:**

1. О.М. Степаненко, Л.Г. Рейтер та інші. Загальна та неорганічна хімія. Підруч. для студ. вищ. навч. закладів. Ч. 1 – К.: Пед. преса, 2002. – С. 520.

2. О.О. Андрійко, І.В. Лісовська. Хімічна термодинаміка: Навчальний посібник з грифом МОН України. – К.: НТУУ "КПІ", 2011. – С. 207.

3. Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт (для студентів хіміко-технологічного факультету спеціальності 161 "Хімічні технології та інженерія"). / Уклад.: І.В. Лісовська, В.А. Потаскалов. – К.: 2016. – 48 с.

#### **Додаткова:**

4. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія: Підручник для студентів вищ. навч. закладів. — Київ, Ірпінь: ВТФ "Перун", 2007. — С. 479.

5. Кириченко, В. І. Загальна хімія : навч. посіб. для студ. інженер.-техніч. спец. вищ. навч.

### **Інформаційні ресурси**

6. Дистанційний курс Google G Suite for Education. Режим доступу: Google Classroom (Google G SuiteforEducation, домен LLL.kpi.ua, платформа Sikorsky-distance);
7. Сайт кафедри загальної та неорганічної хімії <http://kznh.kpi.ua/>

## **Навчальний контент**

### **5. Методика опанування освітнього компонента.**

#### **5.1 Лекційні заняття**

Вичитування лекцій з дисципліни проводиться паралельно з виконанням студентами лабораторних робіт та проведення практичних занять, а також з розглядом ними, що виносяться на самостійну роботу. При проведенні лекцій застосовуються засоби для відеоконференцій (Zoom) та ілюстративний матеріал у вигляді презентацій. Після кожної лекції рекомендується ознайомитись з матеріалами, рекомендованими для самостійного вивчення, а перед наступною лекцією – повторити матеріал попередньої.

<b>№</b>	<b>Опис заняття (Тема лекції)</b>
1	Тема ХІМІЧНА ТЕРМОДИНАМІКА. ТЕРМОХІМІЯ. Внутрішня енергія та ентальпія, екзо- та ендотермічні реакції. Теплові ефекти реакцій. Термохімічні рівняння. Закон Гесса та його використання в термохімічних розрахунках. Стандартна ентальпія утворення та ентальпія згоряння речовин. Поняття про ентропію та вільну енергію системи. Напрямок проходження реакцій. Внесок ентальпійного та ентропійного факторів. Залежність вільної енергії Гіббса від температури.
2	Тема ХІМІЧНА КІНЕТИКА. Гомогенні і гетерогенні системи. Швидкість реакцій в гомогенних та в гетерогенних системах. Фактори, що впливають на швидкість реакцій. Закон діючих мас. Константа швидкості реакції, її фізичний зміст. Поняття про молекулярність та порядок реакції. Вплив температури на швидкість реакції. Енергія активації. Поняття про каталіз та каталізатори. Тема ХІМІЧНА РІВНОВАГА. Необоротні та оборотні реакції, хімічна рівновага. Константа рівноваги гомогенних та гетерогенних реакцій. Зміщення рівноваги. Принцип Ле-Шательє. Вплив різних факторів на зміщення рівноваги. Розчини. Процес розчинення. Сольватація. Термодинаміка процесів утворення розчинів. Властивості розчинів. Закони Рауля. Осмос та осмотичний тиск. Теорія електролітичної дисоціації. Рівновага в розчинах електролітів.
3	Тема РОЗЧИННИ. Процес розчинення. Сольватація. Властивості розчинів. Закони Рауля. Осмос та осмотичний тиск. Теорія електролітичної дисоціації. Рівновага в розчинах електролітів. Водневий показник. Гідроліз солей. Рівновага процесів гідролізу. Ступінь та константа гідролізу.

#### **5.2 Лабораторні та практичні заняття**

Мета проведення лабораторних робіт: закріпити та поглибити теоретичний програмний матеріал, оволодіти практичними навичками роботи в хімічній лабораторії; отримати навички роботи з мірним посудом, приладами та реактивами. Основне завдання циклу практичних занять: закріпити та поглибити теоретичний програмний матеріал, оволодіти навичками розв'язання типових задач загальної хімії.

<b>№</b>	<b>Опис запланованої роботи (тематика лабораторних та практичних занять)</b>
1	Практ. заняття № 1 Правила роботи в лабораторії. Вступ до практикуму. Хімічний посуд. Атомно-молекулярне вчення. Основні поняття та закони хімії. Класи неорганічних сполук.
2	Практ. заняття № 2 Будова атома, електронні формули. Періодичний закон та періодична система елементів.



3	Практ. заняття № 5 Ковалентний зв'язок. Метод валентних зв'язків. 6 Метод молекулярних орбіталей. Іонний зв'язок. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул. Міжмолекулярна взаємодія.
4	Лаб. роб. № 1 «Хімічна кінетика (дослідження впливу концентрації реагуючих речовин та температури на швидкість перебігу хімічних реакцій)» Лаб. роб. № 2 «Хімічна рівновага (аналіз та оцінка впливу зовнішніх чинників (концентрацій реагентів і температури) на хімічну рівновагу)»
5	Лаб. роб. № 3. Дослідження деяких властивостей розчинів електролітів. Реакції обміну в розчинах електролітів Лаб. роб. № 4. Визначення рН розчинів. Дослідження гідролізу солей.
6	Лаб. роб. № 5. Окисно-відновна взаємодія. Напрямок окисно-відновних реакцій

## 6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента (СРС) протягом семестру включає повторення лекційного матеріалу, самостійну підготовку теоретичного матеріалу за вказівкою викладача, виконання домашнього завдання до лабораторних та практичних занять (складається з теоретичних контрольних запитань та практичних завдань, наприклад: закінчити/написати рівняння реакцій), виконання розрахункової роботи, підготовка протоколів до лабораторних занять, оформлення та підготовка до захисту протоколів та розрахункової роботи, підготовка до екзамену. Рекомендована кількість годин, яка відводиться на підготовку до зазначених видів робіт:

Вид СРС	Кількість годин на підготовку
Підготовка до аудиторних занять: повторення лекційного матеріалу, складання попередніх варіантів програм для проведення розрахунків на заняттях, оформлення звітів з комп'ютерних практикумів	3-3,5 години на тиждень
Виконання розрахункової роботи	12 годин
Підготовка до МКР (повторення матеріалу)	4 години
Підготовка до екзамену	30 годин

## Політика та контроль

### 7. Політика кредитного модулю навчальної дисципліни (освітнього компонента)

**Правила відвідування занять.** У звичайному режимі роботи університету лекції, лабораторні та практичні заняття проводяться в навчальних аудиторіях та хімічних лабораторіях. Використання мобільних телефонів або інших пристроїв на лекції або занятті заборонено. У змішаному режимі лекційні заняття проводяться дистанційно, з використанням засобів для відеоконференцій (Zoom), лабораторні та практичні заняття - у навчальних лабораторіях. У дистанційному режимі всі заняття проводяться через засоби для відеоконференцій. Відвідування лекцій, лабораторних та практичних занять є обов'язковим.

На початку кожного заняття визначається наявність студентів, а також аудіо/відео контакт. Для участі в дистанційній роботі студент повинен мати відповідні комп'ютерні засоби зв'язку (робоча відеокамера, мікрофон, програма зв'язку). Викладач здійснює зв'язок використовуючи сервіси (наприклад, Zoom) за посиланням, що надає на електронну пошту групи або телеграм-канал. Викладач здійснює постійний відеоконтроль (з ввімкненим мікрофоном) за роботою студентів на занятті. Пропущені лекції студент повинен відпрацювати: самостійно опрацювати теоретичний матеріал, показати конспект за темою пропущеної лекції.

### Правила (вимоги) до виконання домашніх завдань.

Підготовка студента до лабораторних та практичних занять включає роботу над

теоретичним матеріалом до теми заняття за рекомендованим підручником, з використанням конспекту лекції. У зошиті для домашніх завдань студент повинен письмово дати відповіді на контрольні запитання, закінчити запропоновані рівняння реакцій та скласти рівняння реакції до протоколу лабораторної роботи.

**1. Правила виконання та захисту лабораторних робіт:**

1. До виконання лабораторної роботи допускаються студенти, які виконали домашнє завдання і надали його викладачу для перевірки. Умовою допуску до виконання дослідів лабораторної роботи є наявність протоколу лабораторної роботи з рівняннями реакцій до дослідів.
2. При проведенні лабораторної роботи в хімічній лабораторії студент повинен дотримуватись усіх вимог правил поведінки та Техніки безпеки при роботі в хімічній лабораторії, а також працювати в захисному одязі (халат).
3. Студент оформлює протокол лабораторної роботи: записує спостереження, доповнює та виправляє рівняння, складає висновки. Оформлений протокол надається викладачу для перевірки.

**5. Правила призначення заохочувальних та штрафних балів:**

6. Заохочувальні бали можуть нараховуватись викладачем виключно за виконання творчих робіт з дисципліни, але їхня сума не може перевищувати 5 % від рейтингової шкали. Штрафні бали в рамках навчальної дисципліни не передбачені.
7. **Політика дедлайнів та перескладань:** визначається п. 8 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського, а також відповідними наказами Ректора.
8. **Політика щодо академічної доброчесності:** визначається політикою академічної чесності та іншими положеннями Кодексу честі університету (Детальніше: <https://kpi.ua/code>).

## **8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання**

Види контролю встановлюються відповідно до Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в НТУУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського": Види контролю встановлюються відповідно до Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського:

1. **Поточний контроль:** модульна контрольна робота (МКР). Результати поточного контролю виставляються в системі Електронний кампус..
2. **Календарний контроль:** проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу.
3. **Семестровий контроль:** письмовий екзамен

### **Рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)**

1. **Рейтинг студента** з кредитного модуля розраховується виходячи із 100-бальної шкали, з них 50 балів складає стартова шкала. Стартовий рейтинг (протягом семестру) складається з балів, що студент отримує за:

- зараховані практичні та лабораторні заняття;
- призначення заохочувальних балів;
- написання модульної контрольної роботи (МКР);
- виконання розрахунково-графічної роботи (РГР);

#### **Розрахунок шкали (R) рейтингу: Розрахунок шкали (R) рейтингу:**

1) **Лабораторні роботи (ЛР).** Ваговий бал – 2. Максимальна кількість балів становить 2 балів · 5 ЛР = 10 балів.

1) **Модульна контрольна робота (МКР).** Ваговий бал - 20. Максимальна кількість балів становить 20 балів · 1МКР = 20 балів.

3) **Розрахунково-графічна робота.** Ваговий бал - 20. Максимальна кількість балів становить

20 балів · 1 РГР = 20 балів.

**Стартова шкала контрольних заходів протягом семестру складає:**

$$RC_{\max} = 10 + 20 + 20 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50 % від R, а саме:  $RE_{\max} = 50$  балів

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає:  $R = RC_{\max} + RE_{\max} = 100$  балів.

## **2. Критерії нарахування балів:**

### **2.1. Лабораторні заняття.**

Ваговий бал – 2 бала. Повністю заповнений протокол лабораторної роботи з наведеними розрахунками оцінюється 2 бала.

### **2.2. Модульний контроль (МКР)**

Ваговий бал – 20 балів. Оцінювання роботи проводиться за наступною шкалою:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 20-18,0 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 17,9-15,0 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 14,9 – 12,0 балів;
- незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 11,9-0 балів.

### **2.3. Розрахункова-графічна робота (РГР).**

Ваговий бал – 20 балів. Оцінювання роботи проводиться за наступною шкалою:

- творчо виконана робота, виконані всі вимоги до роботи – 20-19 балів;
- роботу виконано з незначними недоліками, виконані майже всі вимоги до роботи, або є несуттєві помилки – 18,9 – 15,0 балів;
- роботу виконано з певними помилками, є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки – 14,9 – 10,0 бала;
- роботу не зараховано (завдання не виконане або є грубі помилки) – 9,9-0 балів.

1. Умовою отримання позитивної оцінки з **календарного** контролю є виконання всіх запланованих на цей час робіт (на час календарного контролю). На першому календарному контролі (8-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше  $0,5 \cdot 15^1 = 7,5$  балів і зараховано не менше 75 % домашніх завдань та протоколів лабораторних робіт. На другому календарному контролі (14-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше  $0,5 \cdot 30^2 = 15,0$  балів, зараховано не менше 75 % домашніх завдань та протоколів лабораторних робіт, і надана для перевірки розрахунково-графічна робота.

### **2. Умови допуску до семестрового контролю.**

Необхідною умовою допуску до екзамену є повне виконання навчального плану: виконання усіх домашніх завдань, зараховані протоколи усіх лабораторних робіт, зарахування розрахунково-графічної роботи та стартовий рейтинг (RC) не менше 50 % від  $R_{\max}$ , тобто 26 балів (RD). Якщо стартовий рейтинг менше 26 балів потрібне додаткове опрацювання матеріалу.

3. На семестровому контролі у формі письмового екзамену студенти виконують письмову контрольну роботу, за білетами затвердженими на засіданні кафедри загальної та неорганічної хімії. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання (завдання) і одне практичне. Кожне теоретичне питання оцінюється у 15 балів, а практичне – 20 балів. Кожне завдання оцінюється за такими критеріями:

Система оцінювання теоретичних питань:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 15–13,5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 13,4 – 11,25 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 11,2– 9,0 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0



балів. Система оцінювання практичного запитання:

- «відмінно», повне безпомилкове розв'язування завдання – 20–18 балів;
- «добре», повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 17,5 –15,0

балів

- ;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками – 14,5–12 балів;
- «незадовільно», завдання не виконано – 0 балів.

4. Відповідно до Тимчасового регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі та Рішення засідання кафедри загальної та неорганічної хімії при дистанційній формі навчання вносяться наступні зміни до PCO:

- оцінка за кредитний модуль може бути виставлена на основі результатів поточного семестрового рейтингу здобувача (студента) -"автомат";

- перерахунок поточних рейтингових балів RC в оцінку за кредитний модуль R (100-бальна шкала) виконує екзаменатор, рейтингові бали надає викладач, який працював з студентами групи (лабораторні та практичні заняття, перевірка протоколів, виконання домашніх завдань, поточний контроль тощо);

- розрахунок оцінки за кредитний модуль здійснюється за формулою яка наведена у додатку до наказу № 7/86:

$$R = 60 + 40 \cdot (RC - RD) / (R_{\max} - RD)$$

- оцінка може бути виставлена тільки за умови виконання умов допуску до екзамену:

- у разі не згоди здобувача з підрахованою оцінкою і бажанням отримати вищу, здобувачу надається можливість скласти семестровий контроль у вигляді дистанційного екзамену, підсумкова оцінка в такому випадку складається:

$$R = RC + RE \text{ (де RE сума балів отримана на екзамені )}$$

Семестровий контроль у вигляді дистанційного екзамену проводиться за графіком сесії, з використанням програм доступу (Zoom), при наявності залікової книжки (демонструється дистанційно) за білетами, що затверджені на засіданні кафедри. Початок екзамену за розкладом 9-00. Викладач здійснює постійний відеоконтроль (з ввімкненим мікрофоном) за роботою/відповіддю здобувача. Термін підготовки відповіді - 60 хвилин. Відповідь оформлюється письмово (кожен аркуш підписується) і надсилається екзаменатору в електронному вигляді протягом 5 хвилин після закінчення терміну підготовки. Одночасно дистанційно екзамен проводиться не більш ніж для 6 студентів. Після перевірки відповіді екзаменатор може задати додаткові запитання за змістом курсу.

Результати контрольного заходу оголошуються здобувачу особисто і відображаються в особистому кабінеті здобувача в Електронному кампусі після заповнення екзаменатором електронної відомості.

Результати семестрового контролю виставляються в день екзамену за розкладом сесії в модулі "Сесія" Електронного кампусу (електронна відомість). Паперова відомість складається після виходу з карантину.

Здобувачеві, який не пройшов аутентифікацію, передчасно припинив участь у контрольному заході або не взяв у ньому участь за встановленим розкладом, з будь-яких причин, ставиться в електронній відомості відмітка "не з'явився".

**Оцінки (ECTS та традиційна) до екзаменаційної відомості виставляються згідно з таблицею:**

$RD = rC + rE$	Відсоток	Традиційна оцінка
95-100	95-100	відмінно
85-94	85-94	дуже добре
75-84	75-84	добре
65-74	65-74	задовільно
60-64	60-64	достатньо
$RD < 60$	$< 60$	незадовільно
$rC < 26$ або не виконані інші умови		не допущений

#### **9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**

Структура курсу в основному відповідає підручникам [1] - [4], які й рекомендуються для самостійної роботи як основні. Це не виключає можливості використання й інших підручників, яких існує велика кількість.

#### **Робочу програму модулю навчальної дисципліни (Силабус):**

**Складено** старшими викладачами кафедри загальної та неорганічної хімії ХТФ

Качоровською Ольгою Петрівною,

канд. хім. наук, Зульфїгаровим Артуром Олеговичем

**Ухвалено** на засіданні кафедри ЗНХ ХТФ (протокол № 13 від 24.05.2023 р.)

**Погоджено** Методичною комісією ХТФ (протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ 2023р.)

## ДОДАТОК 1

### *Перелік матеріалів,*

користування якими дозволяється студенту під час екзамену  
(семестровий контроль)

#### Довідково-демонстраційні матеріали:

1. Періодична система елементів (короткий або довгоперіодний варіант).
2. Відносна електронегативність s- та p- елементів (за Поллінгом)
3. Ліганди в порядку зростання сили впливу поля.
4. Термодинамічні характеристики сполук (стандартні ентальпії утворення  $\Delta H^{\circ}_{298}$ , стандартні енергії Гіббса утворення  $\Delta G^{\circ}_{298}$  деяких речовин).
5. Константи іонізації (дисоціації) деяких електролітів (за  $T=298\text{ K}$ ).
6. Значення Добутку Розчинності (ДР) (за  $T=298\text{ K}$ ).
7. Таблиця розчинності кислот, основ, солей у воді.
8. Стандартні окисно-відновні потенціали деяких редокс-систем.